

Metody geografického výzkumu Kauzální modelování

Cvičení 4

Zadání:

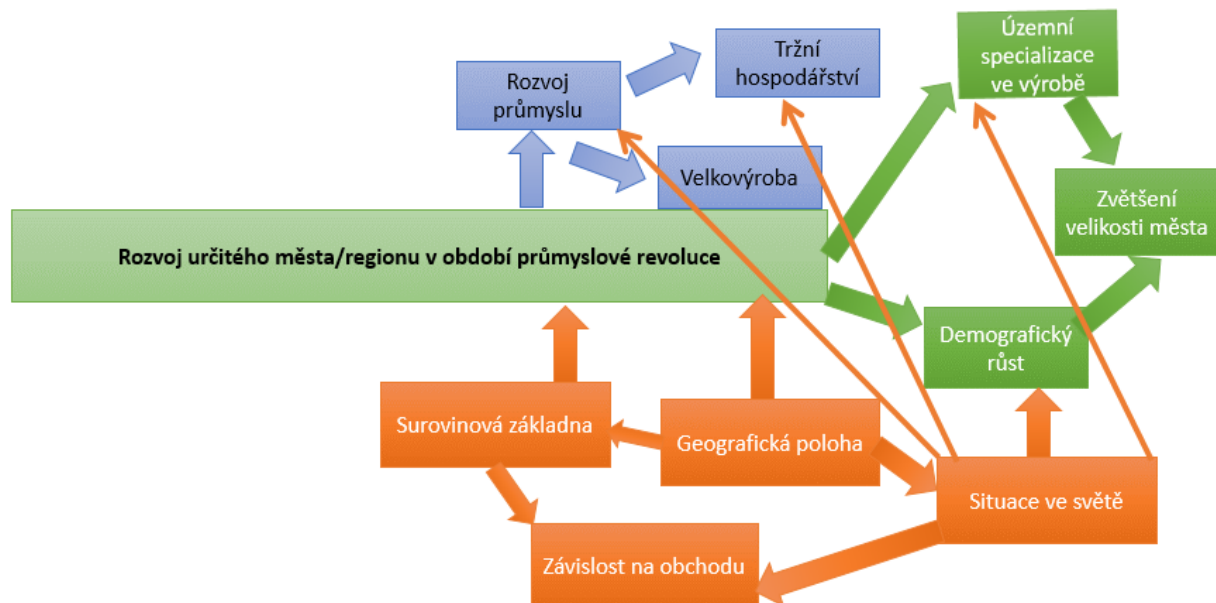
Vytvořte skupinky po 4-5 lidech. Načrtněte tzv. kauzální model zachycující vzájemné působení jednotlivých proměnných v následujících tématech:

- investiční atraktivita určitého regionu;
- segregace určitého etnika v dané části vnitřního města;
- rozvoj určitého města/regionu v období průmyslové revoluce.

Model vyjádřete graficky diagramem, nicméně je třeba jednotlivé vazby mezi jevy podrobněji popsat. Zhodnoťte, zda se jedná ve vámi uvedeném případě o informačně otevřený, nebo uzavřený systém a své tvrzení zdůvodněte.

Vypracování:

Vybrané téma: Rozvoj určitého města/regionu v období průmyslové revoluce.

Obr. 1: Diagram kauzálního modelu vyobrazující rozvoj určitého města/regionu v období průmyslové revoluce.

Zdroj: vlastní tvorba (MS Office PowerPoint Online, 2016)

V rozvoji určitého města/regionu v období průmyslové revoluce **hrála** primární roli surovinová základna, jež se odrážela od zeměpisné polohy. Od surovinové základny se odvíjela závislost na obchodu, neboli region s bohatými zdroji mohl hospodářsky růst a nemusí se při tom ohlížet na dovoz z jiných regionů. Naopak region s nedostatečným surovinovým bohatstvím se snažil navázat styky s regiony s větším surovinovým potenciálem a tím více jeho prosperita záležela na dovozu. Geografická poloha zároveň předurčovala i globální situaci. Určitá poloha totiž neměla jen význam strategický ve světovém měřítku, ale byla pevně svázána s dlouhodobým historickým vývojem (vznik ložisek nerostných surovin, vhodné podmínky pro zemědělství, bez jehož modernizace by průmyslová revoluce s největší pravděpodobností nenastala, nebo alespoň ne v dosaženém rozsahu).

Když se na pojem globální situace podíváme z pohledu vzájemných vztahů mezi regiony, projevila se v tempu rozvoje průmyslu či tržního hospodářství.

Můžeme říci, že průmyslová revoluce vyvolala změny v průmyslu. Díky tomu se rozvinuly technické prostředky, které vedly k uplatnění tržního hospodářství ve větší míře a podnítily expanzi velkovýroby. Rozvoj průmyslu se dále **promítl** i do mnoha dalších aspektů, například zemědělství, dopravy, těžby, kvality výroby, dělby práce či pokroku v technologiích.

Situace ve světě **pronikala** i na poli územní specializace ve výrobě, tedy zprostředkovaně plynula z geografické polohy. Pokud dané území mělo předpoklady pro určitý typ výroby, mohlo se v jejím rámci specializovat a stát se tak významným pro vnější poptávku. Zvýšená poptávka se formovala jako báze pro růst města. Zvětšení velikosti města umožnil demografický růst, k němuž přispěla průmyslová revoluce. Populační růst byl různý kvůli odlišné situaci ve světě, potažmo v konkrétních regionech.

Celkově bychom systém zhodnotili jako informačně otevřený, jelikož i poměrně nadřazený pojem situace ve světě (myšleno planeta Země), může být ovlivněn vlivy mimozemskými (dopady sluneční aktivity, kosmický prach, interakce s vesmírnými tělesy). Ty by v důsledku vedly ke změnám modelovaného systému.

Závěr:

V sestaveném kauzálním modelu můžeme sledovat mnoho těsnějších či volnějších vzájemných vazeb. Při hlubším zamyšlení by ale vzájemnými vztahy mohlo být propojeno více položek mezi sebou než zachycuje diagram. Nemluvě o prvcích, které by mohly být nově zapojeny.

Zdroj:

KOLESA M., OLŠANSKÁ M., ROZMAHELOVÁ H., ŘEHÁNKOVÁ M. (2016): Diagram kauzálního modelu rozvoje určitého města/regionu v období průmyslové revoluce. MS Office PowerPoint Online, <http://Idrv.ms/IXSYHIT> (26. 3. 2016)

Hodnocení:

- hezka vizualizace
- text dobře popisuje vztahy kauzálního modelu
- některé termíny nejsou příliš vhodné (viz vyřazené)
- systém je informačně otevřený, ale stačí uvažovat pouze v kontextu Země (uváděné mimozemské vztahy nejsou svým charakterem informační, leda že by se jednalo o prostředky komunikace s mimozemskou civilizací...)
- ekonomický rozvoj regionu v 19. století již byl ovlivněný globální situací; o určité uzavřenosti by bylo možné hovořit možná v době starověku či středověku)

Náležitosti cvičení: splněno